Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 103. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го ТРАВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 103. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 7, 1953. VOL. LXI

ПРЕЗИДЕНТ ВИМАГАЄ 6 БІЛЬЙОНІВ НА ЧУЖИННУ ДОПОМОГУ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер звернувся до Конґресу з вимогою, ухвалити неповних шість більйонів, тобто $5,828,000,000 на чужинну допомогу, а в тому $995,000,000 для націоналістичного Китаю й французького Індо-Китаю. Вимога Айзенгавера менша на $1,800,000,000 від вимоги пропонованої Труманом в бюджеті на наступний скарбовий рік. У своєму посланні до Конґресу президент заявив, що головна ціль цієї програми — це забезпека на довгу мету Злучених Держав перед совєтською загрозою. „Брутальна і твереза правда така, що нам не вільно сповільнювати наших оборонних змагань, доки не буде ясного й безсумнівного доказу справжнього мирового настрою по боці Совєтського Союзу" — продовжав президент. „Доки совєтська добра воля не буде потверджена ділами, вільні країни мусять рахувати на свою силу для збереження миру". — Після передачі послання Конґресові, три передові члени кабінету, а саме секретарі: Доллес, Гомфрі й Вілсон, а з ними теж і адміністратор Взаємної Безпеки Стассен явилися водночас перед незвичайним зібранням об'єднаних комісій — сенатської й палатної — закордонних справ для вияснення, що з пропонованих президентом витрат на чужинну допомогу не дасться обтяти нічого, без виставлення цілої програми на ризико. У предложенні, як казав Стассен, вміщена витрата $250,000,000, на „нову специяльну взаємну програму зброї". Одначе він запевнив, що це не атомова зброя, яка на підставі закону вважається виключно американською зброєю. Президент прохав загального уповаження вислати матеріяли на підтримку французів в Індо-Китаї вартістю $400,000,000.

Губернатори вдоволені конференцією з президентом

Вашинґтон. — Стейтові й територіяльні губернатори, що покінчили дводенну конференцію з президентом Айзенгавером і верховними федеральними урядовцями, виявили мало вістей, які їм передали знавці закордонних відносин, одначе висловили своє вдовілля першою пробою співпраці між федеральним і стейтовими урядами. Як президент, так і губернатори домовилися про скликування дальших подібних конференцій, хоч не встановили дати, коли це станеться. Закриваючи конференцію, президент сказав між ін.: „Ми дуже вдячні Вам за це, що Ви приїхали сюди, бо це вияв того, що ми відчуваємо кожного дня, а саме, що від давна недоставало порозуміння між федеральним і стейтовими адміністраціями для розв'язки наших проблем... Я знаю — й я чув обіцянку голови Вашого виконного комітету, — що Ви будете співпрацювати". — Голова виконного комітету, губ. Аллан Шіверс з Тексасу, у відповіді заявив, що сама конференція вказує, що тепер прийшла пора на зміну напрямку, який змагав до „поневолення стейтових адміністрацій федеральною силою". Заки губернатори роз'їхалися, Генрі Кабот Лодж, голова делеґації до Об'єднаних Націй, пригадав на потребу придбати $5,000,000 на допомогу для Кореї для її реабілітації.

Розгляд тарифових змін у Конґресі

Вашинґтон. — Два високих урядовці теперішньої адміністрації остерігали Конґрес перед передчасними вирішеннями тарифових справ і закликали продовжити ще на один рік Акт обопільної торгової домовлености. Дія цього акту має вигаснути 12 червня і нові закони можуть поважно змінити дотеперішні тарифні приписи, що їх прихильником є теперішній уряд. Один з доповідачів у тій справі з боку уряду був Сінклер Вікс, секретар торгівлі, який виступивши перед Комісією Засобів і Метод Палати Репрезентантів, заявив, що він бачить і добрі і злі сторони в новому законопроєкті Сімсона, що проти нього виступає уряд. Інший представник уряду, директор взаємної безпеки Г. Е. Стассен заявив, що ЗДА не повинні будувати тарифові греблі між ними і приязними країнами.

Віднова ґанґстерської надбережної війни

Гобокен, Н. Дж. — Для віднови руху у причалі ч. 3. над берегом ріки Гудсону напроти нюйоркських причалів, настановлено поновно наймачем прибережних робітників Франсіса Келлі, що був на службі підприємства механіків-стіведорів з назвою Джорка для вивантажування товарів з кораблів. Заки Келлі вспів перебрати свої обов'язки, хтось застрелив його саме напередодні відкриття причалу. Поліція арештувала досі сім осіб, запідозрених в убивстві. В наслідок смерти наймача робітників, відкладено відкриття пристані, бо нема кому заступити вбитого.

СЕНАТ УХВАЛИВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ПІДВОДНУ НАФТУ

Вашинґстк. — Сенат вкінці ухвалив законопроєкт Голланда, який признає стейтам право використувати підводні прибережні багатства згідно з історичною традицією: тим, що положені над Мехіканським заливом у віддалі до десять з половиною миль від берега; іншим тільки до віддалі трьох миль. Дискусія над цією справою тривала 26 днів. При голосуванні 56 сенаторів підтримали біл, 35 були проти нього. Заки прийшло до кінцевого голосування деякі сенатори пробували перевести деякі зміни в проєкті і ставили різні поправки, одначе всі вони були відкинені. Законопроєкт іде тепер до спільної конференції обидвох палат, бо Палата Репрезентантів вже давніше ухвалила свій біл, який в дечому різниться від сенатського. Президент Айзенгавер обіцяв підчас виборчої агітації, що він підтримає претенсії стейтів до підводних прибережних мінералів. За часів адміністрації Трумана Конґрес двічі ухвалив подібний законопроєкт, одначе Труман поклав своє вето. Теперішній біл був всебічно насвітлений в дискусії, яка тривала 190 годин і охопила понад мільйон слів. При голосуванні не грали ролю партійні погляди, бо за проєкт заявилися 35 республіканців і 21 демократ, а проти 25 демократів, дев'ять республіканців і один (Морс) незалежний. З уваги на сувору критику деяких противників цього білу, заповідається судовий спротив проти евентуального закону, коли він буде підписаний президентом.

ПІДТРИМУЮТЬ ПРОГРАМУ ДОПОМОГИ ДЛЯ ЗАКОРДОНУ

Державний секретар Джан Фостер Доллес (зліва) директор Взаємної Безпеки Геролд Стассен і голова сенатського Комітету Закордонних Справ сенатор Александер Вайлі конферують перед своїм виступом на спільній сесії комітетів закордонних справ Сенату й Палати Репрезентантів, в яких вони підтримали пропозицію президента Айзенгавера щодо признання 5,800,000,000 долярів фондів на допомогу для закордонних країн.

Президент заохочує країну допомогти знищеній Кореї

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер відбув наради з представниками акції допомоги населенню знищеної війною Кореї. Для виконання цього задуму існує окрема „Американо-Корейська Фундація", яку очолює брат президента, др. Мілтон С. Айзенгавер. Окрім допомоги цивільним жертвам військових дій, фундація прямує нав'язати культурну виміну між ЗДА і Кореєю. Незадовго, бо між 7 і 14 червня відбудеться збірка грошей для Фундації і саме з цього приводу відбулася нарада у президента, в якій взяли участь визначні фінансисти країни. Найпершим завданням збірки буде покищо отримати 5,000,000 долярів для праці фундації. Президент заявив, що він гаряче підтрумує цю збірку і вказав на те, що вояки американці, які перебувають тепер у Кореї, бачучи крайню нужду населення, самі зложили на поміч цьому населенню більше ніж цивілісти в ЗДА. Такий підхід вояків до справи, президент окреслив, як „чисто американський". Тепер нужда населення ще більшає, бо повертаються поранені й хворі, яким не може належно допомогти країна, де зруйновано 500,000 домів, де нараховується 1,000,000 жертв серед цивільного населення, 100,000 сиріт, 300,000 вдів й 15,000 калік. Про подробиці щодо жертв серед горожанського населення говорив др. Г. Роск, що недавно повернувся з подорожі до Кореї, де він міг на місці розглянути тяжкий стан Кореї.

Комуністична ячейка в танковій студії на Бродвею

Ню Йорк. — Джером Роббінс, танцюрист і хореограф, признався, що він належав до комуністичної партії в роках 1943-47 і що в його студії при Бродвею містилася комуністична ячейка вісімох визначних танцуристів—артистів. Він назвав по імені усіх, а між ними Едварда й Джерома Ходорових. Роббінс звісний з артистичних балетних креацій, таких, як „Король і я", „Називайте мене мадам" і „На місті". Роббінс складав свідчення про це перед делеґацією конґресової комісії неамериканських діянь, що переводить тепер допити в Ню Йорку. — З Вашинґтону наспіли вісті, що Джеймс Векслер, редактор нюйоркського щоденника „Ди Н. Й. Пост" виявив імена 60-ти комуністів перед сенатською підкомісією, очолюваною сен. Джезвефом МекКарті. Серед них находиться багато досі незвісних осіб, що належали до „Молодої Комуністичної Ліги."

Літак, що підноситься прямовисно

Ланґлі Філд, у стейті Вірджінія. — Крайова Дорадча Комісія Повітроплавства виявила існування нового типу літака, що підноситься прямовисно вгору на такий лад як звичайний гелікоптер, одначе не при допомозі обороту крил. Досі комісія тримала це в таємниці, як і інші подібні винаходи, між якими находиться „конвертіплян", тобто гелікоптер, який, піднявшися з землі, може розвинути велику швидкість в дальшому леті. Новий прямовисно підлітаючий літак підноситься вгору при допомозі малого крила, яке нагадує венецькі заслони на вікні, поодинокі листви яких можна то підносити то опускати. Видці, що були при досвіднім леті, завважали, що новий літак може піднестися з землі вгору і там „стояти" на одному місці, як це роблять деякі птиці. Новий літак може бути придатний при спусканні військ на чужу територію.

Смерть о. д-р Томкінса – визначного суспільного діяча

Антіґоніш, Н. С. Канада.— Тут помер на вісімдесятдругому році трудящого життя визначний суспільний діяч, священик др. Дж. Дж. Томкінс, який ще тридцять років тому прославився, як засновник кооперативного руху, що має назву „Антіґоніш". Населення дуже полюбило ідейного пастиря і називало його „отець Джімі". Окрім діяльности в кооперативному русі, о. Томкінс займався науковою педагогічною працею, бувши професором і віцепрезидентом в місцевому католицькому університеті. Ще як парафіяльний священик, о. Томкінс мав нагоду здійснювати свої задуми і позасновував народні читальні, кооперативне будівництво домів, риболовні підприємства тощо. Особливу увагу він звертав на навчання дорослих і, як знавець цієї ділянки, був одним із засновників Американського Т-ва Освіти Дорослих в Ню Йорку. Кооперативні підприємства, що їх він заснував, сьогодні приносять мільйонові прибутки і наявно стверджують корисність праці зразкового діяча-душпастиря.

Д-Р В. ҐАЛАН ВІДКРИВ ПРЕДСТАВНИЦТВО ЗУАДК В БЕРЛІНІ

Мюнхен, Німеччина. — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет вже має своє бюро в Берліні. Відкрив його формально минулої середи, дня 29. квітня, екзекутивний директор ЗУАДКомітету д-р Володимир Ґалан, що перебуває на двотижневих відвідинах в Европі. Бюро відкрито в приміщенні КАРЕ при 109 Lenze Allee, Berlin-Dahlen, ч. телефону: 76-3671. До цього бюра ЗУАДК повинні зголошуватися не тільки українські, але й всі інші не-російські втікачі з Совєтського Союзу. В поштових пересилках до того представництва ЗУАДК в Берліні можна користуватись військовою поштою: UUARC, HICOG Berlin Element, APO 742, c/o Postmaster, — New York, N. Y. — Д-р Ґалан перебував в Берліні один день і там його зустріли на аеродромі Темпельгоф представники місцевого американського військового управління, вможливлюючи йому опісля відвідини наших людей та йдучи йому назустріч в усіх зв'язаних з місцевою допомоговою акцією справах. — Під час свого побуту у Франкфурті та відвідин в осідку американського високого комісаря і німецького федерального уряду в Бад Ґодесберґ біля Бону, д-р Ґалан відбув низку конференцій і нарад та авдієнцій з місцевими американськими, міжнародними й німецькими властями, полагоджуючи цілий ряд важливих проблем, зв'язаних з опікою та допомогою для українських залишенців і нових втікачів в Німеччині. — Полагоджено теж низку конкретних проблем та досягнено деякі поважні користі для дальшої допомогової акції. — Дня 2-го травня д-р Ґалан виїхав з Франкфурту на відвідини до Страсбурґу і Зальцбурґу в Австрії, а 6-го травня мав виїхати до Женеви, де зупиниться три дні, відбуваючи конференції та наради з відповідними міжнародними інституціями, які займаються опікою та допомогою для втікачів. З Женеви д-р Ґалан виїде ще до Парижу, звідки на початку наступного тижня повернеться назад до Ню Йорку, згл. Филаделфії.

Міністер справедливости про націстську змову в Німеччині

Бонн, Німеччина. — Міністер справедливости д-р Томас Делер заявив, що д-р Вернер Нойман зорганізував був змову, та приготовлявся перебрати владу в свої руки, запроваджуючи в Німеччині знову диктатуру однієї партії. Найбільші впливи змоваНоймана мала в партії вільних демократів, до якої належить д-р Делер. Націстські змовники мали зв'язки з фашистськими організаціями в Бельгії, Англії і Франції. Найсильніші впливи Нойманова група мала в Північній Райн-Вестфалії. В домі пані Люхт д-р Нойман мав свою канцелярію, куди надходили вісті від Леона Деґреля з Бельгії та Освальда Мозлі з Англії. Туди приїздили також жінка і донька П'єра Ляваля, французького прем'єра під час німецької окупації Франції, якого французи засудили на смерть як зрадника.

Німецькі католики разом з протестантами борються проти комуністів

Берлін. — Німецькі католицькі єпископи прилучилися до протестантів і разом закликали усіх своїх вірних не слухати урядових комуністичних протирелігійних зарядженъ в справі заборони існування релігійних організацій молоді. Голова Протестантської Церкви в Німеччині єпископ д-р Дібеліюс взивав євангелицьку молодь не залишати своїх релігійних організацій, хоч комуністичний уряд заборонив їхнє існування. Останньої неділі також католицькі священики відчитали послання своїх єпископів, в яких закликається молодь не підкорятися комуністичному зарядженню. В посланні находяться такі думки: „Закон мусить залишитися законом, а беззаконня не може статися законом навіть тоді, коли за ним стоїть державна влада".

756 арештованих під час облави в Кенії

Найробі, Кенія. — Поліція зробила облаву під час ярмарку на передмістю Найробі і арештувала 776 осіб, з яких тільки 20 звільнила після перевірки. Мав-Мав терористи далі вбивають тих тубільців, що не хочуть скласти присяги на вірність цієї таємної організації. Англійський адвокат Петер Еванс заявив, що він зібрав дані, які уповноважнюють його твердити, що і білі добровольці в боротьбі з Мав-Мав терористами зачинають послуговуватися терором, та без суду вбивають тих тубільців із племени Кікую, що не дають вимаганих інформацій. Адвокат Еванс прослідив два випадки такого вбивства. Місцеве населення живе тепер під загрозою подвійної смерти: від своїх терористів і від терористів білого населення.

Перший японець громадянином Америки за сто років

Ню Йорк. — Томас Торазо Нішіто, 53-річний уродженець Японії дістав громадянські папери в бруклинськім федеральнім суді, користаючи з постанови в новім іміґраційнім законі МекКаррана. Ернест А. МаМот, контролер іміґрації й натуралізації Східньої округи, заявив, що це мабуть перший випадок упродовж ста років, що уродженець Японії дістав право громадянства на підставі іміґраційного закону, а не на підставі спеціяльного акту Конґресу, як це виїмково діялося в минулому. Нішіто працює як бюровий робітник в однім імпортовім підприємстві при Волл Стріт у Ню Йорку.

7-го червня велике Союзове Віче в Джерзі Сити

Рада Відділів УНСоюзу Надгудсонської округи устійнила остаточно дату плянованого вже від довшого часу великого союзового віча на неділю, 7-го червня. Віче відбудеться в місцевому Народному Домі при Фліт Стріт і почнеться о год. 4-ій пополудні. На порядку віча, до участи в якому запрошується не тільки членів УНСоюзу, але й загал нашого громадянства цілої округи, є не тільки організаційні справи, як ювілейної конвенції в наступному році в Ню Йорку, справа Союзівки і т. п., але теж і загально-громадські проблеми цієї округи та нашої спільноти в Америці. Вияснення даватимуть представники Головного Уряду УНСоюзу, як теж поодинокі громадяни. — Напередодні віча, в суботу 6. червня, відбудуться наради представників відділів УНС Надгудсонської округи. Наради відбудуться в Народному Домі в Бейоні, 33-35 Вест 19-та вулиця, о год. 7-ій вечорі. На вічу в Джерзі Сити будуть показані кольорові знімки із Союзівки.

АЛЬЯНТИ ПРОПОНУЮТЬ ЗВІЛЬНЕННЯ ВСІХ ПОЛОНЕНИХ КОРЕЙЦІВ

Токіо. — Ген. Вільям Гаррісон, голова альянтської делеґації на переговорах в Панмунджом в справі перемиря в Кореї, запропонував вчора, — щоб всі полонені корейці були звільнені негайно після підписання перемир'я та щоб вони мали право поселитися там, де самі бажають. Він рівночасно повторив свою пропозицію щодо передачі Пакістанові опіки над всіми полоненими, заявляючи, що йому була б віддана вся контроля й адміністрація тих полонених, які відмовляються від репатріяції. Раніше Пакістан мав би одержати для апробати всі подробиці щодо такої контролі й опіки над полоненими. Комуністична делеґація, на запит ген. Гаррісона чи вона погоджується на Пакістан і на такі умови, нараджувалася кілька хвилин між собою і опісля просила 40 хвилин перерви в нарадах. Ген. Гаррісон під час конференції твердив, що контроля й опіка над тими полоненими, які відмовляються від репатріяції, не буде надто великим тягарем для тієї країни, якій буде передана опіка й контроля над ними, головно тому, бо альянти обстоюють, щоб всі полонені корейці були негайно звільнені та повернені до цивільного стану, з дозволом поселитися там, де кожний з них собі бажає. Під опікою невтральної країни залишилися б таким чином чужонаціональні полонені, отже переважно китайці. Згідно з альянтськими інформаціями, в альянтському полоні перебуває тепер усіх 132,000 полонених і з того 48,000: 16,000 китайців і 32,000 північних корейців, не тільки відмовляються від репатріяції, але заявляють, що вони будуть силою, включно до самогубства противитись такій репатріяції.

Альянтська фльота бомбардувала Вонсан

Сеул, Корея. — Лінійний корабель „Ню Джерзі" та інші американські воєнні кораблі перевели вчора сильне бомбардування розбитого вже ранішими бомбардуваннями північно-корейського порту Вонсан, розбиваючи позиції ворожої прибережної артилерії та спричинюючи величезні експльозії. В додатку до жахливого бомбардування з кораблів, той порт засипали бомбами ще й ескадрилі літаків. Після бомбардування з порту залишилась окутана димом одна велика руїна. На наземному фронті була тільки дуже незначна патрульна активність, а погана погода сильно обмежувала теж звичайну акцію альянтської авіяції проти воєнних об'єктів у ворожому запіллі.

Сіям приготовляється на можливість комуністичної атаки

Вієнтіяне, Ляос. — Сіямський військовий представник в цьому теперішньому осідку уряду нападеного комуністами індо-китайського королівства Ляос, заявив вчора, що його уряд почав евакуацію з прикордонної з Ляосом зони всіх в'єтнамців, побоюючись, що вони могли б допомогти комуністам в евентуальному нападі на Сіям. Рівночасно стверджується, що командувачі комуно-китайськими офіцерами забезпечені совєтською зброєю, дарма, що наїзд комуністів на Ляос почався під гаслом „визволення" та що навіть був створений маріонетковий комуністичний уряд з еміґрантів з Ляос. Комуністи тимчасом продовжують свій похід до ріки Меконґ, по обох боках якої живе коло 60,000 в'єтнамців. — Французьке командування побоюється, що комуністичні аґресивні війська можуть дістати від тих своїх земляків відповідну допомогу, головно в харчах. Головні сили комуністичних військ, які стоять тепер на підступах до королівської столиці Люанґ Прабанґ, все ще не почали своєї сподіваної атаки на неї, хоч в двох відокремлених постах в горах на північ від міста відбуваються запеклі бої. — Тимчасом Сіям, побоюючись комуністичної аґресії, звернувся до американського уряду у Вашинґтоні, прохаючи збільшеної й приспішеної допомоги в зброї.

Почалася сесія Европейської Ради в Страсбурґу

Страсбурґ, Франція. В середу, 6-го травня, тут мала початися сесія т. зв. Комітету Міністрів Закордонних Справ, до якого входять міністри 15 европейських країн та який становить т. зв. Дорадчу Раду. Попередня сесія тієї Ради відбулася вже більше року тому. На порядку теперішньої сесії є загальний перегляд міжнародного положення та обміркування дальших заходів в змаганні до об'єднання й федерації европейських країн. Ситуація в Европейській Раді тепер загально така: Рада була створена в 1945 році як міжурядова організація европейських країн з метою змагати до всебічного об'єднання тих країн включно до федерації. До тієї Ради належать: Британія, Франція, Бельгія, Голландія, Люксембурґ, Західна Німеччина, Італія, Норвегія, Швеція, Данія, Ірляндія, Греція, Туреччина та Ісляндія. Минулого року шість країн: Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Голландія і Люксембурґ зробили в змаганнях до федерації великий крок вперед, створивши понаднаціональну Европейську Господарську Спільноту, об'єднавши свою сталеву й вуґільну індустрію. Інші країни, з Англією на чолі, до тієї спільноти не приступили, отже тим самим створились своєрідні два бльоки країн вже в самих плянах Европейської Спільноти.

ТУРЕЧЧИНА ПРОДУКУЄ ЗБРОЮ ДЛЯ ДЕРЖАВ НАТО

Анкара. — Повідомляють, що турецький уряд дістав з Вашинґтону, перше замовлення на суму $8,000,000, згідно з яким має продукувати 105 міліметрові ґранати. Туреччина запропонувала, що її фабрики можуть продукувати і інші роди зброї. Найбільша турецька фабрика зброї находиться в Кіріккалє, де виробляють малу і тяжку зброю, набої та протилітунські гармати. Деякі частини цієї фабрики побудовані за допомогу, яку Туреччина дістала від Аґенції Взаємної Безпеки із ЗДА. Турки надіються, що американські замовлення на зброю в Туреччині збільшаться, бо ціни продукції там досить низькі. Фабрики зброї одночасно продукують і сільсько - господарські машини, тому турецькі економісти вірять у покращання господарського положення країни.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50
Число з суботи (з англійською частиною).		Saturday's issue (The Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	2.00	Six months	2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РІВНОВАГА ДУХА

Так званий Фонд Умового Здоров'я в Ню Йорку, піддержаний різними крайовими, стейтовими й льокальними організаціями, проголосив першу публічну акцію збірки фондів на боротьбу проти найстрашнішої людської хвороби — втрати рівноваги духа та численних проявів божевілля. Трагічну актуальність тієї справи видно вже із статистичних даних. Згідно з твердженнями Крайової Асоціяції Умового Здоров'я, в З'єдинених Державах є тепер щонайменше дев'ять мільйонів осіб, які терплять на умові та емоційні забурення. Крім того, „в теперішньому стані кожна одна з дванадцяти народжених дітей потребуватиме впродовж свого життя побувати в лічниці для умово хворих" — сказано в тій самій статистиці. Ще більш пророчистою статистикою в тому відношенні є щоденні повідомлення в пресі про найжахливіші злочини, що їх поповнюють виведені з духової й умової рівноваги особи.

Цей грізний стан нашого суспільства має свої причини й свої виснення. Дві світові війни й безліч „малих воєн", що їх перейшло людство нашої ґенерації, величезні суспільні й економічні потрясення, виникнення звироднілих тоталітарних систем, шалений розвиток цивілізації, довга ланка всіляких революцій, змін і перемін в особистому, родинному й суспільно-національному житті, всього того аж забагато, щоб захитати умову й духову рівновагу одиниць та вивести їх з колії того, що можна б вважати нормальним станом.

В таких обставинах мусів змінитися й підхід до тих недуг та їх лікування. Ментальна недуга, чи хоч би тільки ментальне забурення до деякого ступня перестали вважатись ганьбою та соромом, з яким треба ховатись. Поодинокі ділянки науки розвинулись і знайшли багато метод і засобів, при допомозі яких можна ці недуги й забурення лікувати та привертати хворих до нормального стану.

Звичайно, така нація, як Америка, має величезні можливості й засоби на лікування таких недуг. Існує багато місцевих і стейтових лікарень для умово хворих, існують окремі стейтові школи для умово недорозвинених, постійно збільшується кількість лікарів-психіятрів, але розміри недуг та зв'язаних з ними нещасть переростають всі ці можливості й вимагають активної співпраці та допомоги суспільства.

Все це насуває деякі міркування й відносно нашої української національної групи. Між нами є багато людей, які перейшли справжнє пекло в своєму житті та безліч найрізноманітніших причин в більшій чи меншій мірі втратити рівновагу духа. Переживши різні окупації, колективізації, пацифікації, репатріяції та Бог відає які ще інші еміґрації й -ації, переживаючи постійні зміни й пристосування до постійно нових обставин, переходячи всілякі зовнішні експерименти та внутрішні переживання, жива людина мусить перейти й відповідні умові та психічні потрясення, що не залишаються без відповідного більшого чи меншого впливу й на її духову та ментальну рівновагу. Все це проявляється опісля в особистому й суспільному житті.

Висновок з того простий: нам усім треба дбати не тільки про наше фізичне, але й духове та умове здоров'я. Мусимо змагати до створення таких особистих, родинних і суспільних обставин, в яких ця рівновага була б задержана й закріплена. На це ми маємо багато можливостей і засобів навіть в наших скромних спроможностях. Уміркуване життя й уміркована праця, відповідний відпочинок і розвага, відповідна лектура, погідність духа, все це причиняється до нашого особистого й суспільного умового й духового здоров'я.

Ці та подібні міркування мали теж відповідний вплив на керівників Українського Народного Союзу в їхніх заходах придбати для широкого загалу членів тієї установи та для українського суспільства відповідну відпочинкову оселю — „Союзівку", яка вже в цьому сезоні буде відкрита. Очевидно, що ані „Союзівка", ані навіть десяток інших подібних осель в цілости тієї проблеми не розв'язують, бо це є проблеми нашого щоденного життя й про них треба кожного дня пам'ятати.

Майбутність природних багатств Америки

З нагоди дискусії над власністю прибережних нафтових обширів, прихильники і противники підтримуваного урядом законопроєкту сен. Голланда піднесли найрізнородніші завваги, які ще більше застивізували питання природних багатств З'єдинених Держав, тобто не тільки прибережних, але й тих, що положені внутрі країни. Ці багатства положені головно в західніх стейтах і вони охоплюють гори, долини, ліси.

Департамент внутрішніх справ це законний сторож таких багатств, що належать до країни як цілости, тому не диво, що прихильники засади використування цих ресурсів покликуються на традицію, щоб вони надальше залишилися спільним добром цілої нації. Якщо б найновіший законопроєкт, над яким відбулося голосування в Сенаті у вівторок, став законом, то це дало б прихильникам стейтових претенсій підставу до розширення цих претенсій й на інші, досі не згадувані природні багатства.

Півторасторіччя закупна Луїзіяни, яке саме почали святкувати попереднього тижня, нагадує, як колишні 13 стейтів вкладали мільйони грошей на закупно обширів, з яких згодом викроєно нові стейти. Слідом закупна Луїзіяни пішло придбання інших сусідніх територій і так на заході З'єдинених Держав створилася економічна імперія, вартости якої навіть приблизно не дається тепер оцінити долярами. Про їх розмір можна хіба судити з річних прибутків, які дістає федеральний скарб.

За адміністрації Рузвелта й Трумана розвинено на велику скалю будову великих водних проєктів в західніх стейтах, про які тодішні й теперешні прихильники демократичної партії говорять, що вони служать двояким цілям: для піднесення плодовитости землі шляхом наводнення й для придбання нових фондів на потреби цілої країни. Це вказує, що федеральний уряд, через департамент внутрішніх справ, є власником великих водних проєктів. З них у минулому 1952 р., федеральний скарб дістав $83,257,176. Крім того вартість прибутків у виді земельних плодів на реклямованих землях в 1952 р оцінюють на $935,000,000, а вартість риболовлі в ріках у самих тільки стейтах Каліфорнія, Ореґон і Вашинґтон, оцінюють на $97,403,492. До часу перебрання влади теперішньою адміністрацією розвиток водної або водно-електричної сили на Заході зростав незвичайно швидко, бо федеральні водні трансмісії зросли від 1945 до 1952 р. з 5,000 миль до 15,000 миль.

Крім води федеральний уряд контролює ще великі обшири лісів, прибуток з яких в 1952 р. через Лісову Службу досягнув $63,722,986. Побіч прибутків з лісових просторів федеральний скарб дістав ще за пасовиська $5,022,654.

Коли промовці в сенатській дискусії наводили оці цифри як приклад, які прибутки дістає ціла країна з публічних мастків, контрольованих федеральним урядом, вони подбали теж про зладження мап, які наочно виказують відсоток цих багатств у порівнянні з засобами, контрольованими стейтами і одиницями. Ці мапи вказують, що напр. стейт Вашинґтон має 35% природних багатств під федеральною контролею. стейт Ореґон 53%, Каліфорнія 46%, Айдаго 65%, Монтана 37%, Невада 85%, Юта 71%, Арізона 69%, Вайомінґ 52%, Колорадо 37%, Ню Мексіко 46%. Хоч департамент внутрішніх справ адмініструє природними засобами у 48 стейтах, то 90 відсотків усіх природних федеральних багатств находяться в згаданих одинадцятьох стейтах.

Хоч З'єдинені Держави, як цілість, вели доволі легку — „екстензивну" — господарку природними засобами, то вже тепер пізнати, що ці багатства, особливо нафта такі великі, що стали предметом засадничих спорів між двома таборами. З уваги на велетенське значення таких багатств тепер і на майбутнє, легко зрозуміти, чому ця боротьба загострюється. Це боротьба двох напрямків думки: чи залишити федеральному урядові дальший розвиток і контролю цих багатств, чи поступово передавати їх стейтам, а в стейтах приватним підприємствам, для їхнього належного використування.

Все це має важливе значення у практичній політиці. Відомо, що посідання мастку дає як людині, так і урядові, силу. Коли до керми при федеральнім уряді дістануться особи навіть без великих особистих мастків, вони дістають фінансову силу, яку можуть використувати на здійснювання їхніх задумів, а то й заведення нового ладу, який відповідає їхнім переконанням. Якщо федеральний уряд не матиме таких багатств, то й сила федеральної адміністрації буде менша. Оце й причина, чому партія, що репрезентує багатіїв, воліла б відібрати контролю велетенських природних багатств з рук краєвої влади, а передати її стейтам, де все таки приватні підприємці мають спроможність здобути більшу владу, ніж в цілій країні.

Іван Кедрин

Козаки та їхні клейноди

Про козацький рух в історичному минулому (поза Запорозькою Січчю і після знищення її) та в теперішньому, український еміґрантський загал знає мало і мало, на жаль, ним цікавиться. Тимчасом козаки у своїй великій частині це природні союзники України, не тільки як противники нинішнього совєтсько-комуністичного режиму, але і борці за власну свободу, втрачену після наступу російського імперіялізму. Тому слушно за часів Центральної Ради існували тісні зв'язки України й козаків, особливо кубанських, (постанова Військової Ради Кубані про федерацію з УНР, лютий 1918), а різні течії в козаків мали політичні відгуки й у відносинах в Україні (часи Гетьманщини П. Скоропадського). Орієнтуватись нині добре й точно у відносинах в козацькій еміґрації нелегко: їхня еміґрація розпорошена, не так територіяльно, як політично і гуртово, і не тільки ідеології грають першу ролю в тому внутрішньому розподілі, але й персональні амбіції чільних козаків, вищих військовими ступнями старшин і громадських діячів. „Єдина і дружня козача сім'я в ЗДА ... нині розбита на ворогуючі між собою групи" — бідкає в своєму квітневому числі циклостильний журнальчик „Кубанец", що виходить у Филаделфії.

Взагалі виказ козацької преси у всьому світі (по цьому боці залізної завіси) нараховує 34 назви. Ми непевні, чи всі ці видання існують в теперішній хвилині, але більшість їх таки існує, а деякі з них дають своїми, також давнішими числами, пребагатий інформаційний матеріял. Більшість виходить російською мовою, яка проте не є рівнозначна з про-російською поставою, — деякі наполовину українською і російською мовами.

Ось у 1 числі ще за 1950 рік журналу „Вільна Кубань" („Вольная Кубань") з Торонто, Канада, можна дізнатись чимало про історію визвольної боротьби Кубані з прозорої і ядерної статті „День незалежности Кубані", — із журнальчика „Кубанський Край" (теж у Торонті) дізнаєтесь, що частина (безумовна більшість кубанців, палко поборює теорії про поділ СССР на „комуністів" і „русскій народ" та доводить, що в СССР існує „русскій дух, там Русью дишет". Цитований „Кубанец" цікавий своєю позицією „непередрішення", себто так мовити б невтральністю між самостійною та федералістично-неділимськими течіями в козацтві.

„Казак", теж циклостильний журнальчик в Оренджбурґу, Н. Й., заступає виразно про-російські, старо-режимно царські тенденції, репрезентовані ген. В. Науменком, що його вибрали кубанським отаманом ще на острові Лемнос після втечі з Кубані по Денікінському розгромі. Як виходить з гострої полеміки між виданнями козаків різних груп — ген. В. Науменко тримається вперто отаманського титулу і влади та не допускає до нових вільних виборів отамана на еміґрації, проти чого виступають інші кубанці, однаково українсько - самостійницького напрямку проф. І. Іваниса в Канаді, як і поступові „непередрішенці" полк. В. Черешніва. Ген. В. Науменко має союзника в особі в. о. донського отамана І. Полякова й астраханця Самсонова, заст. терського отамана ген. Агоєва, власівців та різних кол. білих військовиків. За встановленням нового правопорядку в козачому світі в діяспорі виступає Загально-Козачий Центр (Обще-казачий Центр), проти якого ген. В. Науменко створив „Совіт Військових Отаманів" (донського, кубанського і астраханського). Цієї організації, як і самого ген. В. Науменка, не признають кубанці, репрезентовані згадуваним „Кубанцем", і вони покликали до життя тимчасову управу „Кубанського Військового Об'єднання в ЗДА". Знову ж у Франції офіційно вже зарееєстрований у Парижі „Козачий Національний Центр". Він є експозитурою найактивнішого козацького руху, що під проводом вибраного у 1952-му році Верховного Отамана ген. С. Макеєва (кубанець) хоче об'єднати донських, кубанських, терських і астраханських козаків з північно-кавказькими „горцями" і степовими ногайцями і калмиками у незалежну козацьку республіку „Козакію". (див. „Казачье Единство", за квітень 1953, — друкована велика газета в російській мові, але проти російського імперіялізму). В цьому загально-козацькому русі в ЗДА чільну ролю грає Юрій Єременко, кубанець.

Як бачимо вже з цього коротенького огляду на підставі кількох чисел різних органів козачого руху — існує нині в ньому хаос, що його можуть вповні зрозуміти тільки ті, які самі варяться в його сосі. Нема сумніву, що нав'язати ближчі зв'язки з усіми свободолюбними рухами підсовєтських народів можуть тільки поступові елементи, які — тримаючись вірно своїх обласних козачих традицій — зривали б із традиціями монархістично-російського колінопреклонництва, защепленого частині козацтва вже за панування Росії. Нема теж сумніву, що Вільна Козакія можлива тільки на базі загального визвольницького руху, однаково проти комуністичного, як білоросійського панування, того руху, що охоплює і козаків і Кавказ і Україну і Білорусь і всі поневолені народи. Тому, що серед козаків є чимало „неділимців" (їх ще найменше якраз серед кубанців, тому очолювання їх ген. Науменком ненормальне, поминаючи згадані вище формально-правні причини), — проблема організаційного об'єднання козаків дуже складна. Але й існуючий нині серед них хаос — погубний для всіх.

Розпорошення і розсвареня козаків не дозволяє не тільки популяризувати у широкому світі потенціяльні вартості козацтва, як політичного чинника, але й закриває перед світом відомості про їх великі культурні цінності. Ці цінності найближчі нам, українцям, вони тісно пов'язані з минулим України, вони є частиною нашої історії, проте ми знаємо про них мінімально. Ось на сторінках козацької преси, спеціяльно кубанських козаків, ведеться палка дискусія і полеміка на тему клейнодів Кубанського Війська. Скільки читачів „Свободи" та взагалі українських газет знає, що булава Кошових Отаманів Запорозької Січі, старовинна булава, що про неї докладніші відомості від часів Отамана Сірка і про яку існує леґенда, що **гетьман Богдан Хмельницький тримав її в своїх руках,** та яку на Кубань принесли запорозькі козаки, є тепер у посіданні проф. В. Іваниса в Канаді, останнього голови кубанського уряду на Кубані?! „Вільна Кубань" подала була свого часу „Список войсковых регалий Кубанского Казачего Войска". Ці цінності переслано в серпні 1949 з Німеччини до З'єдинених Держав. В жовтні 1949 року Тимчасова Комісія на чолі з полк. В. Черешнівом перейняла ту дорогоцінну посилку від митних властей, перевірила за списком, оплатила мито і знайшла тимчасове для них приміщення. Разом є там 12 скринь. На їх зміст складаються: старі військові прапори з 18 і 19 сторіч, клейноди (21 штук, м. ін. Євангелія з церкви на Запорозькій Січі, булави, перначі, літаври, печаті і т. д.), військові знаки, грамоти, срібло і т. д. Довгий шлях перейшли ці клейноди! З Кубані вислано їх у 19 скринях, були в Туреччині, Греції, в Югославії дістались до ген. Науменка, виїхали з ним до Німеччини, тепер перебувають у Филаделфії! Грамоту Катерини II, з 30 червня 1792 року, ген. В. Науменко все ще носить будім то щоденно у своїй кишені в Німеччині і кубанці домагаються, щоб він її звернув. Існує теж спір, де є шабля Кошового Отамана Запорозької Січі Сірка. Існує спір — хто має берегти ці цінності, де і як. Кубанці страшенно дорожать ними, але ж культурницька й історична вартість сягає далеко поза Кубань і її козаків!

Очевидно, Україна не має у відношенні до козаків ніяких „імперіялістичних" апетитів, що їх так злощасно проявила і проявляє біла чи червона Москва. Наші всі симпатії по боці свободолюбних козаків, кубанських, донських, терських, астраханських і інших. Коли ж деякі з них запрягають себе у віз російського імперіялізму, як це сталося за часів т. зв. Добровольчої Армії ген. Денікіна, і діється нині в рядах політичної еміґрації, то, очевидно, такі козаки є ворогами України, з відповідним нашим становищем до них. Можна б побажати тільки кубанцям, щоб усі їхні військові цінності опинилися знову в їх Національному Музею в Катеринодарі і щоб вони доїхали туди простим шляхом, через приязний і союзницький Київ, а не окружними — через завжди ворожу Москву.

Юрко Степовий

Коли настане суд?

Відколи існує цивілізований світ, від того часу установлені певні закони і порядки щодо полонених взагалі. Ці закони вважають полонених знешкодженими людьми, жертвами зудару якихось противних сторін, а тому ці жертви оберігаються міжнародними законами, чи договорами, які передбачують людське ставлення до них, певну опіку над ними і, більше того, своєрідну „дипломатичну" недоторканість полоненого, звичайно, коли він дотримується всіх писаних законів і щодо нього, т. б. полоненого. Батьківщина свого полоненого завжди приймала після повернення з неволі з найбільшою теплотою і любов'ю, бо цінила його вклад в оборону інтересів своєї батьківщини й, звичайно, ніхто й ніколи не посмів дорікати полоненому за його зраду батьківщині, бо війна є війною і на війні як не буває без убитих і поранених, так не буває і без полонених, а тому й не диво, що при першій виміні полонених в Кореї сам головнокомандувач збройних альянтських сил на Далекому Сході, ген. Марк Кларк, зі старшинами свого штабу був присутній при цьому і сам особисто стискав руку кожному полоненому, що переступав „ворота на волю".

Але ці закони і порядки стосуються лише до цивілізованого світу, а ніколи до дикунсько-азійського деспотичного світу червоного диявола, бо для московських злочинців, що совєтами називаються, не існує ніяких міжнародних норм, чи законів взагалі, а щодо полонених, зокрема. Там, у большевії, полоненого вважається за найбільшого зрадника батьківщини, а вже щодо полоненого з противної сторони, то він, за большевицькими законами, заслуговує на кулю в потилицю й не більше.

Ось тому з нагоди обміну полонених в Кореї, з нагоди великого свята для американських родин, чиї сини повертаються сьогодні до своїх родинних гнізд, нам до болю хочеться нагадати хоч коротко про жахливу трагедію полонених в царстві червоного сатани і то не просто собі висловити обурення проти московсько-большевицьких тиранів, а віддати з цієї нагоди уклін нашим знаним і незнаним полоненим, що впали жертвою большевицької деспотії. Нехай почують комуністичні поплентачі на вільній землі, як їхні господарі з московського Кремля „опікуються" не тільки чужими, але й своїми полоненими.

Ще з самого початку захоплення большевиками влади під час так зв. громадянської війни у большевиків існував неписаний закон, що ворога революції в полон не береться, а рубається на місці бою. Чуєте? Не стріляється навіть, а рубається! І тому по закінченні війни взагалі не було ніякого обміну полоненими, бо така категорія взагалі не існувала під совєтами. Однак пізніше, коли вже совєти скріпилися, коли вийшли на світову арену, як держава, вони вже почали діяти теж „по-державному": було відтоді написано закон, т. б. у статуті червоної армії було та є й нині сказано, що совєтський боєць не здається ворогові, а стріляє по ньому до передостаннього набою, а останній собі. Здача в полон вважається зрадою батьківщини, за що карається за законами передбаченими за таку провину, а закон за це передбачує не що інше, як „вища міра соціяльного захисту — розстріл".

І тому цілком зрозуміло, що при першому ж зударі совєтів у 1939 році з Фінляндією, вірніше, коли совєти віроломно напали на цю маленьку країну (ми не вважаємо нападу совєтів у спілці з німцями за війну, бо там не було полонених), природньо вступив у силу статут червоної армії про полонених. Не зважаючи на переважаючу силу большевиків проти фінів, цей маленький народ виявив чудеса героїзму і відваги, а большевики понесли кольосальні жертви не тільки вбитими і раненими, але й полоненими. За три і пів місяця війни большевики змушені були піти на замирення з фінами. По підписанні трактату про мир, як звичайно, була клявзуля і про обмін полоненими. Тоді ще не було мови про добровільну репатріяцію, а підлягали всі репатріяції. Ну й звичайно, совєти повернули всіх по-

(Закінчення на стор. 3)

Вол. Дорошенко

ГОЛГОТА УКРАЇНИ

(1)

Недавно під таким заголовком появилася чимала книжка п. Дмитра Соловея, в якій автор дає докладну, очевидно в міру своїх можливостей, картину всього того лиха, що його спричинила Україні червона московська окупація між 1-ою й 2-ою світовою війнами*). Я ходів би звернути увагу шановних читачів на цю поважну й корисну працю. Розуміється, це тільки спроба, бо в умовах еміґрації авторові не були доступні всі конче до того потрібні джерела. Та в повному обсягу вони не будуть доступні й іншим дослідникам большевицького жахіття, що перебувають за межами України. Лише на визволеній з-під большевицької кормиги Україні можна буде освітлити історію цієї кормиги з належною повнотою. Але це, розуміється, не може й не повинно спиняти нас від спроб уже тепер познайомити вільний світ із злочинами совєтського народовбивства на нашому народі. Досі вже призбиралося досить матеріялу — й своїх і чужих авторів, щоб узятися за зведення цього матеріялу докупи. І коли ви зазирнете на подані при кінці розгляданої книги „примітки й бібліографічні посилання", то побачите, яку просто муравлину роботу проробив п. Соловей, розшукавши й простудіювавши силу-силенну досі опублікованого матеріялу. І це, повторюю, в злиденних умовах еміґрації, у вільні від тяжкої праці години. Його книга стане в великій пригоді при дальших опрацюваннях кривавої історії України під червоною московською окупацією. Покищо — автор випустив 1-шу частину своєї праці. Складається вона з 4 більших розділів, які своєю чергою діляться на менші підрозділи.

Зачинає п. Соловей з передісторії — революції в Росії, створення Української Народної Республіки, її занепаду та зламання партизанського опору. Це зміст 1-го розділу, який не дає нічого нового, чого б ми не знали, але він потрібний авторові для з'ясування, як свого роду трамплін большевицької окупаційної політики по здавленні української збройної боротьби.

В другому розділі п. Соловей розповідає про те, як у рр. 1919—1921 червоні москалі нищили українські національні організації — політичні, економічні, професійні й культурні та насаджували свої.

3-тій розділ присвячений боротьбі українського громадянства за політичну, економічну й культурну незалежність України аж до часу насильної колективізації й уярмлення українського селянства.

І хоч усе це речі відомі нам із інших джерел, проте зіставлення їх в одному систематичному нарисі дуже важливе для молодшого покоління не тільки на західній, але й східній Україні, бож під тотальним большевицьким терором про усі описані автором події молоде покоління в найкращому разі могло мати неясні, а то й викривлені відомості, а здебільшого не мало про них ніякого поняття. Автор оповідає про стихійний процес відродження української нації, що йшов в умовах окупації, про розріст української науки, культури й мистецтва, та про так звану „українізацію". Зокрема спиняється він на зростанні свідомости суперечности московських і українських інтересів серед українських комуністів (Хвильовий, Шумський, Волобуїв, Скрипник та інші). Окремі підрозділи присвячені таємним українським політичним організаціям та організаціям повстанським. Автор сумлінно зібрав усі можливі вістки про існування навіть найдрібніших організацій, або навіть не організацій, а просто неоформлених гуртків, що їх властиво навіть не можна називати організаціями. В кращому разі вони могли бути хіба тільки зародками якихсь організацій — всі ті „приятельські організації" 1924—25 рр., „буревісники", „драгоманівці" тощо, а в дійсності навіть такими зародками не були. Часто-густо були фікціями, твореними НКВД в цілі виловлення потенціяльних „ворогів народу". Деякі організації існували тільки в очах тих чи інших партійних груп закордоном (націоналістів, пор. ст. 96-102, або гетьманців, ст. 102-109), а не одна з них була просто твором большевицьких посіпак, як от напр. „Український Національний Центр" (пор. ст. 125 і далі) та Дм. Соловей не закриває очей на всі ці факти. Справді, твердження одного з націоналістичних авторів (Николишина), який зараховує до УВО Матвія Яворського, Озерського, Максимовича та ін., своєю роззброюючою наївністю може викликати хіба усмішку.

В своїм бажанні похвалитися за всяку ціну великою нібито діяльністю на Наддніпрянщині під большевиками створеної в Галичині української революційної націоналістичної організації, довело Николишина до таких абсурдних тверджень. Можна одно сказати, що покійний Коновалець хотів поширити й там свою діяльність, але його аґенти дуже скоро попадали в сітку НКВД, а вкінці й він сам став жертвою большевицьких провокаторів. Сумну історію цих провокацій коротко оповідає автор у своїй книжці.

Ще меншу вартість мали й похвальби гетьманців про діяльність їхнього підпілля на Наддніпрянщині. Це їхнє підпідпілля було наявною роботою НКВД. За сумлінне зібрання всіх цих відомостей, розкиданих по різних українських часописах, не все доступних рядовому читачеві, не можна не подякувати п. Соловеєві. Тільки зовсім зайвим було йому тратити час на провокативні брехні сумнозвісного „гетьмана" Полтавця-Остряниці про Повстанчу „Козацьку Раду", 40 тисяч зорганізованого її війська та 200 тисяч членів. Це ж така очевидна фальшівка, як і „Всеукраїнська Селянська Рада" другого шахрая — Сергія Чорнушенка-Сагайдачного й згадувати про них завелика честь для цих авантюристів. Далі автор докладно спиняється на демократичному підпіллі, але більшість повичислюваних ним організацій, як я вже згадав, це ніякі організації, навіть не натяки на них, а малі гуртки, що їх енкаведистські слідчі навмисне роздували в небувалі організації. Навіть такі формації, як Братство Української Державности (БУД), чи „Спілка Визволення України" (СВУ) та „Спілка Української Молоді" (СУМ), що безперечно існували, не можна вважати за організації типу стисло зорганізованих партій, з їх статутами й дисципліною, з'їздами тощо. Поза БУД були це організації культурного характеру, щось як колишні українські громади царського часу, або передвоєнний ТУП.

(Закінчення буде)

*) Дмитро Соловей, Голгота України. Частина І. Московсько-большевицький окупаційний терор в УРСР між першою і другою світовою війною. Накладом „Українського Голосу". Вінніпеґ, 53, вел. 8-ка, стор. 288 + 1 ілюстрація.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ВІДРЕЧЕННЯ ВІД ЗАХОДУ

„Світ і Захід" (The World and the West by Arnold Toynbee. 1953. Oxford University Press. New York and London), — такий ефектний заголовок має свіжий твір А. Тойнбі. Арнольда Тойнбі називають „одним з найбільших істориків сучасности". З його дотеперішніх праць особливо знані „Війна і Цивілізація" та „Світ у березні 1939 року". Нова книжка це доповіді автора, що їх він виголошував через радіомережу „B. B. C.", себто доповіді, що їх вислухали сотки тисяч осіб. Окрім того автор приготовив до друку велику кількатомову працю „Наука Історії", що вийде в 1954 році й що напевно стане довідником, не тільки науковців, а багатьох читачів, що цікавляться справами широкого світу, в їхній історичній перспективі.

З того погляду книжка ця цікава й нам, що перебуваємо на кордоні „Світу й Заходу" й що вважаємо себе приналежними до Заходу, хоч світ часто відносить нас до сходу.

Автор переконливо твердить, що Захід це лише мала частина світу й, що природніше говорити про „Світ і Захід" ніж про „Захід і Світ". Щобільше, Захід далеко не в порядку відносно великого світу, який діставав часто кривд, нападів і принижень власне з боку Заходу. Тож тепер цей світ відвернувся від заходу і тому він ворожий до свого західнього сусіди.

Перший розділ у книжці присвячений Росії і озаголовлений „Росія і Захід". І вже цей перший розділ переконує нас, що знаний історик необзнайомлений саме з тими проблемами про які він пише. Він недопускально упростив собі працю, провівши умовну границю між світом і Заходом, яка ніяк не відповідає дійсній. Окрім того він „скомасував" деякі поняття і вважає їх за оправдані. Так зокрема сталось з поняттям „Росія". Для нього Росія це все, що знаходиться на схід від теперішньої західньої границі СССР.

Тому в нього можуть бути такі історичні нісенітниці, як твердження про напад чужинців на Росію в 1610 чи 1709 році, хоч тоді й терміну Росія не вживано на окреслення тодішньої Московії. Він згадує про „панування татарів над Росією", а на сторінці 5 договорюється до того, що Росія в 1945 році „відібрала останній кавалок простороі російської території, що його захопили від неї західні потуги в тринадцятому й чотирнадцятому століттях". Славний історик не припускає, що Росія ніколи раніше не володіла деякими землями прилученими до неї в 1945 році й що землі ці — землі іншого народу й іншої держави України — Руси, що пізніш належали до Польщі й Австрії, але ніколи Росії. Але автор говорить про звільнення „російської землі" від німецької окупації в 1945 році й робить багато інших вражаючих помилок, які можуть постати лише в людині, яка пише про речі, в яких має дуже обмежені знання.

Це не значить, що вся книга „Світ і Захід" безвартісна. Автор виявляє багато інтуіції й правильно вказує на природжене росіянами прямування до абсолютизму, що завершилося теперішнім кремлівським тоталізмом. Він добре відчув, що комунізм — це „зброя росіян", якою вони досягли величезних успіхів, особливо в Азії. Він належно остерігає захід перед силою цієї російської зброї, але одночасно баламутить західнього читача, підсуваючи йому неправильні уявлення про носія цієї зброї комунізму — Росію.

Що б сказав азійський читач, якщо б перед другою світовою війною прочитав працю „фахівця" про Азію, яка б Корею і Манджурію вважала за Японію лише на підставі політичного панування Японії в цих країнах. А цю саму помилку робить автор, розглядаючи Москву і країни, що їх вона підкорила, — деякі з них зовсім недавно, — як органічну цілість.

Багато з тих країн беззастережно, — і історією і духовістю — належать до Заходу, проте автор вважає все це Росією, яку зараховує до „решти світу", виразно протиставляючи цей світ заходові.

Якщо дивні твердження автора будуть повторені в його великій праці, то цим буде зроблена шкода історичній науці. Від цього автора, можливо, ще можуть охоронити листи з компетентними порадами у тих ділянках, де А. Тойнбі виявився дуже некомпетентним.

КОЛИ НАСТАНЕ СУД?

(Закінчення зі ст. 2)

лонених. Але чи хтось із перебуваючих тепер людей з-під совєтів у вільному світі хоч словом десь чув про якогось поверненого з Фінляндії полоненого? Звичайно, що ні, бо жаден з них не повернувся додому, а всі вони як не постріляні в потилицю, то в кращому випадку запроторені в такі далекі табори примусової праці, що про них і слід простиг. І скільки не читаємо тепер мемуарів, чи спогадів бувших совєтських каторжан, але, на жаль, нігде ще не було найменшої згадки про полонених з Фінляндії. Та навряд чи коли й пощастить комусь щось довідатися про грубі тисячі цих нещасних жертв совєтських „законів". А варто було б хоч тепер нам, що опинилися у вільному світі, домагатися через наших репрезентантів в Америці довідатися бодай про приблизну кількість невинних жертв покритого суцільною таємницею чергового совєтського народовбивства. Нехай би може хоч для історика колись придалося, коли складатиме жахливі цифри жертв московсько - большевицької кліки.

Як большевики поступили 1939 року з полоненими польськими офіцерами, то вже досить відома цілому західному світові „Катинська справа". А скільки ще колись розкриється подібних „Катинів" з німецькими полоненими, японськими, мадярськими під час другої світової війни? Ми певні, що колись світ дізнається про ще нечувані масакри комуністичних фахівців від народовбивства. Можливо, вільний світ зрозуміє, хоч тепер, чому одною з головних клявзуль таємної Ялтинської умови було про безумовну репатріяцію всіх совєтських полонених з німецької неволі, чому багато совєтських полонених воліли собі перерізати склом жили, але не повертатися на „родіну".

А скільки клопоту мали та ще й мають тепер бувші совєтські вояки, яким пощастило уникнути репатріяції на „родіну", з дальшим переселенням до вільних країн?

Вільний світ лише сьогодні довідується від полонених, що повертаються з комуністичної неволі в Кореї, про знищення 6,000 альянтських полонених комуністами в 1951 році, тільки сьогодні виходить наяву, що сотки альянтських полонених, які підлягають виміні, нидіють по шпиталях і таборах комуністичної Кореї. Про це широко коментується в пресі, говорять в Конґресі, справедливо обурюється американська суспільність проти злочинства комуністів, але ми ці відомості сприймаємо дуже зрівноважено і спокійно, бо не вперше нам чути про такі справи, бо ми бачили в совєтській практиці тисячі Катинів, Вінниць і подібних страшилищ совєтського народовбивства.

Ми тільки можемо висловити жаль, що все це пізнається запізно, ми тільки можемо дивуватися світовим дипломатам, які засідають за одним столом з тими, в яких руки обагрені кров'ю невинних мільйонових жертв московсько - большевицького експерименту.

Наша думка одна: із злодіями не говорять і не дискутують, а віддають їх до рук правосуддя, але чи дочекаємося того щасливого дня, коли мільйони з простреленими потилицями і скрученими дротом руками на цілий світ кричатимуть про справедливу кару над їхніми вбивцями? Дай Боже, щоб наше покоління ще дочекалося того великого суду народнього, коли незчисленні мільйони тіней пред'являть свій рахунок московсько-большевицькій зграї із Кремля.

Голоси Читачів

Росія, росіяни чи Московщина, москвини?

Було мені дуже приємно прочитати дві змістовні статті в „Свободі" відносно вельми важливого для нас сьогодні питання.

Перша — „Росія, росіяни чи Московщина, Москвини?" Богдана Сотника з Торонта, в ч. 92 та друга — „Зустріч з нашою підсовєтською молоддю" Осипа Копач, ч. 95.

Обоє автори підкреслюють, що вживання назв — росіяни, Росія та ін. не тільки не правдиві з історичного та ін. підходу, а також і не вживаються українцями там на Великій Україні. Мені вже доводилося й говорити й писати, що українці на Далекім Сході також ніколи не вживали назви — росіяни, російська мова та подібне. Але постійно вживали, москвини, рідко москалі, завжди Московщина, тільки коли торкалося всієї московської імперії говорилося або писалося — російська імперія, але ніколи Росія. Старий діяч Пештич, останній редактор журналу „Засів", що виходив в Харбіні, Манджурія, під час революції, вживав терміни — „мусковити", Московщина та мова їх — мусковицька ... так навіть постійно писав в листах до різних управ в своїх протестах, коли хто говорив прилюдно московською мовою.

Знаний редактор Д. Боровик в свойому час. „Українець на Зеленому Клині" ч. 5, 1917 р., у відповідь у справі укр. мови та ін., пише: „що не треба дуже турбуватися московським громадянством, коли ; власний український клопіт", „. . . „пасти задні по московських таборах . . ." у справі Богослужень також, що нам не годиться вживати московських наголосів в церковно - слов'янській мові. Тоді ще не було укр. мови заведено, але Д. Боровик цю справу порушує й говорить, що перехід на народню мову є необхідний, щоб нарід був ближче до церкви. Назва Росія вживається тільки тоді, коли йде справа про цілу імперію. Правда, бувають й бували окремі випадки, що дехто вживав терміну росіянин й т. п., як також була тенденція в старій імперії вживати цього терміну, але це мабуть під тиском цензури, як напр. українсько-російський словник Грінченка, або Уманця й Спілки.

Що є фактично той росіянин? На це дає в кількох рядках прекрасну характеристику Ю. Липа в „Бій за укр. літературу" стр 84." Що був росіянин? Дивна мішанина німецького автоматизовання, татарської резолютности . . . і московського закохання в болю і газарді. Механізм без коріння в історії, в расі, впроваджений в рух принагідними фантастами, сатрапами, почавши від сина німецького придворного аптекаря, велетенської рудої постаті — Петра І". Це писалося в рядках, присвячених Гоголю, захопленого росіянізмом.

Хай спеціялісти від наших взаємовідносин з москвинами пишуть про це. Ще одне — самі москвини ніколи не вживають між собою в розмовах — слів, як „я росіянин", або „наш язик — російский", але вживають „Российская Держава". Тільки фашисти в Манджурії в своїх друках пробували заводити ці терміни, тому було організоване японцями „Бюро по делам российских емигрантов", коли вони хотіли загнати туди не тільки самих „русских", але також й українців, тюрко-татар, різних кавказців, і ін. Атже поняття це досить ясне.

Король Зиґмунд-Авґуст в листі до королеви Єлисавети вживає тільки ім'я — Московії (Гаклюіт колекшин т. IX). В тому ж томі подається на ін. місці титул московського царя Івана IV. В листі з квітня 1555 р. на його ім'я від Филипа й королеви Марії, в справі заснування „Мусковицької Компанії" для торпівлі (т. П).

В тім самім томі IX, колекції подорожів Гаклюіта (виданих перший раз в 1589 р. в Лондоні) є вміщена „коротка генеальогія князя Московії", побудована на манускриптах Герберта Фульстінікуса та ін. В передмові говориться, що всі народи в своїх пошукуваннях минувшини та походження тримаються завдання вивести свою історію від самих великих та шляхетних осіб . . . так було у греків, римлян . . . так само великий князь Московії зробив сам себе й своїх попередників, здається, найбільш незалежних, виводячи їх рід від Римських імператорів, навіть від Августа Цезаря . . . Подивімся, що пишуть московити в їх хроніках, торкаючися цієї справи . . . Далі автор подає багато різних матеріялів . . . та про війну проти Лівоні. В кореспонденціях Антона Дженкінсона з його подорожів через Московщину до Астраханщини в XVI столітті, вживає він завжди терміну Московія і ніколи іншого . . . В описах коронації Федіра Івановича в 1584 р. українці називаються — Чиркасіан . . .

Амбасадор Джіл Флетчер, доктор цівільного права, був надісланий королевою Єлисаветою до Москви в р. 1588. В своїх описах країни, він дає багато цікавих матеріялів, зокрема коли торкається географії Московщини, також як проводиться підбиття Сибіру, яка є організація війська та ін.

Та між ін. він сумнівається, що москвини правдиво виводять свій рід від „народу Рокселянов", бо „згідно з повагою до етимології слова (Русія — Роксоляни) й зокрема, що торкається місця їх життя, між річками Танаїс та Бористенес (як Страбо повідомляє), це є дуже далека дорога від країни Русія . . ." Перераховуючи різні міста та річки Московщини, там не має ніодної укр. місцевости. Дніпро та Дін (Танаїс) згадуються в частинах, що відділюють Московщину від ін. держав та країв.

Таких цитатів, як наводив й д-р Богдан Сотник, можна мати сотки, як що не тисячі. Правда, в другій половині мин. століття їх все стає менше, але це вже є результак офіційної московської політики, який повелося влізти всякими способами під прибраними назвами до европейського друку.

Не пошкодило б нам мати спеціяльну книжку в анг. мові, що показувала б зайвий раз чужинцями про дійсне обличчя москвинів та назву їх землі.

Така книжка була б добрим доповненням до існуючих видань, про походження назв — Русь, Україна та ін.

Тому краще вживати термінів — мусковити, московська мова, Московщина та подібне, а ніколи Росія. Наколи вживаємо цього терміну то тільки при питаннях, що торкаються цілої царської — Российской імперії, а від жовтня 1917 року є тільки — Совєти та под., але ніколи совєтський нарід.

І. Світ

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Великодня зустріч Пластунів — Сеньйорів

Запляновану товариську стрічу пластунів-сеньйорів з їхніми родинами в минулому році, новообраний провід Осередку Праці Уладу Пластунів-Сеньйорів (У.П.С.) перевів у неділю, 12 квітня 1953 р., у власній домівці.

Дуже вдало получено корисне з приємним. Цього дня відсвятковано 23 річницю створення Уладу Пластунів-Сеньйорів і 1 Куреня, що відбулося у Львові, 12 квітня 1930 р., і рівночасно у веселій товариській атмосфері зустрінулися сеньйори з своїми дружинами.

Голова Проводу Осередку Праці, пл. сен. Л. Бачинський коротко оповів про цей історичний день, поіменно згадав перших учасників З'їзду, більшість яких уже відійшла від нас на вічний спочинок, або пропали без вісті.

Померших вшановано однохвилинною мовчанкою, а ініціяторові створення У.П.С., Верховному Пластунові Северинові Левицькому, присутні підписали привітальний лист з найкращими побажаннями і, разом з китицею рож та солодким, переслали через присутнього гостя пл. сен. Бурачка, який їхав до нього. В додатку Верховному Пластунові заспівали „Многая літа" Пл. сен. Бурачок висловив своє вдоволення з приводу відзначення того дня і розповів про поважну хоробу Верховного Пластуна, його повсякчасну працю для Пласту, а зокрема при організації пластового табору „Новий Сокіл".

Вітаючи пл. сен. Бурачка, Голова Проводу привітав щиро також і представника Кружка Приятелів Пласту, п. мец. Галяревича. Варто згадати, що наш Осередок Праці У.П.С. дуже тісно співпрацює з „Пластприятом", який кожного року причиняється поважними вкладками для розбудови пластового життя.

Учасники зустрічі не забули й за пл. сен. Г. Бобкова, Голову Краєвої Пласт. Старшини, тоді хворого, й передали секретарем пл. сен. Грушкевичем щирі побажання видужання та переслали хворому квіти.

Зовсім ненудна офіційна частина зустрічі закінчилося й усі присутні мали приємність гоститися різними „снідами", як паскою, яйцем, канапками, тортами, овочами й охолоджуючими напитками. Багато прикрашений квітами стіл, гарний настрій, щира гутірка, жарти, а нарешті забави й трохи танців, залишили в усіх дуже гарний спомин.

Василь Ґерґель

З Листів до Редакції

ЧЕСТЬ І СЛАВА!

Дня 25-го квітня я і моя, п. Броцький з жінкою та п. Березівський з жінкою поїхали відвідати Союзівку. Мені сльози з радости потекли, як я те все побачив. Та то панський двір, фільварок, той палац на 38 кімнат і вісім інших будинків. Там все, там земля, там ліс, там вода. Мене привітали й нагодували. Я напився тої води, що з каменя тече й очам своїм не вірив, що все тепер наше, Союзове. Честь і слава нашому Союзові за таку працю й таке надбання. Я від себе складаю на Союзівку 25 долярів і прошу всіх своїх товаришів та урядників усіх відділів, щоб це зробили.

Василь Сметана,
предсідник 97 відділу У. Н. Союзу ім. І. Франка в Пасейку

Кліфтон, Н. Дж.

Спорт

ШАХІСТИ ШІКАҐІВСЬКИХ „ЛЕВІВ" ПЕРЕМАГАЮТЬ НА ВСІХ ФРОНТАХ!

В сильно обсадженому шаховому турнірі за першенство стейту Іллиной — здобув мистецтво наш славний шахіст, минулорічний мистець м. Шікаґо та майстер офіціяльної американської клясифікації — мґр. Мирослав Турянський (провідник шахової ланки УАСТ „Леви"). В турнірі брало участь 12 змагунів, в цьому числі 4-ох переможців минулорічного турніру за мистецтво м. Шікаґо, плюс 8-ох закваліфікованих з прелімінаційних гор, що в них змагалося загалом 22 змагунів.

В другому шаховому турнірі за мистецтво шікаґівської ліґи т. зв. „Шикаґо Чесс Клаб" — талановитий та многонадійний змагун „Левів" п. Володимир Федан зайняв 1 місце, здобуваючи тимсамим мистецтво Шікаґо 1952/53. В турнірі брало участь 17 змагунів.

В шахових мистецтвах м. Шікаґо, „Джуніор Дивижен" — наш наймолодший шахіст, член УАСТ „Леви", Богдан Кутко здобув чемпіонат на рік 1952/53, виграючи всі свої партії певно та переконливо — відношенням точок — 5:0.

ТУРЯНСЬКИЙ — ТАКОЖ НАЙКРАЩИМ ШАХІСТОМ „ЛЕВІВ"!

У внутрішньо-клюбовому шаховому турнірі за індивідуальне мистецтво Товариства „Леви" — 1 місце зайняв, як можна було сподіватись, мґр. Мирослав Турянський. На другому місці опинився В. Федан, 3-тім і 4-тим поділилися інж. Білинський і Приппхан.

Роман Дублянниця

Чи Ваші Діти належать вже до Українського Народного Союзу? Якщо ні — впишіть їх ще сьогодні й вони колись будуть Вам вдячні за це.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Праця Комітету Об'єднаних Американсько - Українських Організацій

Після відбуття річних зборів в дні 15 лютого 1953 р. та, при співучасті Товариства бувших Вояків УПА в ЗДПА, Святочної Академії в честь ген. хор. Тараса Чупринки, в дні 1 березня ц. р., дня 8 березня разом із Науковим Товариством ім Шевченка в Америці улаштовано Святочний Концерт, присвячений 139 річниці народження і 92 смерти Генія України Тараса Шевченка з великим моральним та матеріяльним успіхом. З прибутку з імпрез призначено 200 дол. на Дім Української Культури — НТШ та закуплено бюст Шевченка роботи Архипенка. Комітет Об'єднаних Амер.-Укр. Організацій, виконуючи на терені метрополії Ню Йорку функцію філій УККА, часто дає свій протекторат імпрезам організацій. Під протекторатом Об'єд. Амер.-Укр. Ор. Святочний Комітет відбув Святочну Академію проголошення Незалежности Карпатської України в дні 29 березня 1953 р.

Новообрана Управа на одному із перших своїх засідань, намічуючи плян праці в ділянці суспільної опіки, після доповіді референтки суcп. опіки Наталії Яворської, розпочала збіркову акцію Великодньої Писанки для допомоги залишенцям за посередництвом ЗУАДК-у та Католицького Комітету в Стемфорді. Зібрані 210 дол. в короткці розподілиться за заподаним ключем. Управа рішила закупити 10 шерів Укр. Народ. Дому. З нагоди Свят випущено обіжник із напрямним праці та святочними побажаннями, як також із закликом до співпраці всіх укр. діючих в метрополії організацій. Ліквідаційні Збори Святочного Комітету Українських Організацій м. Ню Йорку для відзначення 35-тої річниці проголошення Державної Самостійности УНР, розподілили недобір по 135 дол. на трьох партнерів в тім і Об. Комітетові. Деякі укр. організації, сформувавши на скору руку Протестаційний Комітет Українських Організацій м. Ню Йорку і Околиці, в дні 15 березня ц. р. протестували та пікетували комуністичні жалібні сходини Сталіна під гаслом: „Україно - Мати, кат сконав", що знайшло свій належний політичний розголос серед американської преси, зокрема в Ню Йорк Таймс-і. Крім транспарентів, прапорів та оголошень Комітет подбав про летючки в англійській мові, де яскраво представлено втрати України за 30 літній час жорстокого, кровожадного диктаторства і деспотії Сталіна.

Відносно Народного Фонду УККА, Комітет Об'єднаних Організацій закликав всі організації та їх членство вплачувати точно свій національний даток та сам поробив заходи для влаштування в осені в парку пікнік-фестину на цілі Народного Фонду.

Разом із УККА, комітет Об'єднаних Організацій скликав ширші громадські наради в дні 27 березня 1953 р. в цілі обговорення відзначення XX річниці великого голоду в Україні — маніфестацію — запляновaною на 24 травня в Ню Йорку з походом по вулицях міста та при участі українських церков. Тоді також обговорено відбуття **Паради Льояльности** в дні 2 травня 1953 р. спільно із Укр. Амер. Ветеранами, де українці мають її очолювати.

Для обидвох маніфестацій обрано окремі ділові Комітети. Слід зазначити, що в неділю 22 березня ц. р. заходом Комітету Організованого Жіноцтва, відбуто **Свято Української Жінки-Героїні** із історичними інсценізаціями, як також громадські Збори Українських Організацій міста Ню Йорку, де обговорено ряд актуальних проблем внутрішньої співпраці організацій метрополії Ню Йорку.

Комітет Об'єднаних Організацій був почесним кумом при посвяченні прапорів Спілки Української Молоді, Америки — Осередок ім. ген. хор. Т. Чупринки в Ню Йорку в дні 19 квітня 1953 р. В Комітеті Об'єдн. Орг. Окружна Рада Союзу Українок Америки зголосила на день 3 травня ц. р. День Матері, а сам Комітет Об'єднаних Організацій рішив в травні відзначити Святочною Академією 15-тої річниці трагічної смерти гол. от. С. Петлюри та полк. Є. Коновальця, беручи за гасло клич: „Дві постаті — одна ідея".

З приводу відбуття величавої Маніфестації в 10 ліття постання УПА в Ню Йорку, комітет покликав до життя Редакційну Комісію для видання з тої нагоди Пропам'ятного Збірника краєвих матеріялів. Комісія приступила ще в минулім році до праці, розсилаючи до організацій збіркові листи на складання пожертв на видання Збірника Краєвих Матеріялів англійською мовою в цілі розпропаґування визвольної справи української нації. Незабаром Комісія оголосить зміст книги пожертв та жертводавців.

Д-р О. С.

Рачестер, Н. Й.

Дня 28 березня ц. р. відбулася у нас дуже цікава так темою як і змістом доповідь, що її організувало місцеве Товариство Сприяння УНРаді у Народному Домі в Рочестері. Доповідь цю на тему: „Колима — найтяжчий невільничий табір СССР" виголосив п. М. Млаковий, що його прислав із Ню Йорку Союз Товариств Сприяння УНРаді.

Чимала кількість, як на Рочестер, приявних, мов зачарована, слухала розповідь живого свідка нелюдських знущань над невинними жертвами московської тиранії в її модерних невільничих таборах. Глибоко зворушливий зміст доповіді загально приступної форми та ілюстрування за допомогою мапи в'язниці народів утворювали той живий постійний контакт між доповідачем та слухачами, що вони й не завважили, як минув досить довгий час доповіді — 2½ години.

На тлі наведених доповідачем двох перших куплетів відомої совєтської аґітки-пісеньки про те, що нема такої другої країни в світі як СССР „гдє так вольно дишет челавєк", і де він — цей „челавєк" — „проходит как хазяин", змінялися перед слухачами, мов на кіно-екрані, окремі епізоди з життя совєтських рабів.

Ось, коротко, перед нами слідча в'язниця НКВД в Харкові з її рафінованими, модерними методами тортур над невинними жертвами і, як їх вислід, смерть або довготривале заслання на тяжку, фізичну працю в далекі невільничі табори, що фактично дорівнює теж смерті, тільки поступовій. Ось далекий-далекий етап цих нещасливих із Харкова через Урал — по Сибірській залізниці до Владивостоку, а там, 8 тисяч рабів пароплавом „пливучою в'язницею", через Японське та Охотське Моря до Бухти Ногаєво на далеку Колиму. І живих і мертвих, що попрощалися з життям через нелюдські умови на цьому пароплаві, везе НКВД на заслання, не викидає мертвих у море, щоб здати їх за рахунком у бухті Ногаєво.

Ось картина першого дня праці тих невільників: вони добувають золото для „родной страны". Бриґадир-злочинець знущається над тими, що не можуть виконувати норму, б'є їх дрючком та підборами підкованих чобіт. Тут на очах у всіх він замордовує учителя Гаврилова з Київщини.

Тяжка праця рабів у „забої" (місці добування золота) по 16-17 годин денно без жадного дня відпочинку в році.

А далі — кілька прикладів із „радісного життя" рабів на Колимі!

Ось зворушливі до глибини душі картини: побиття до смерті трьох інтеліґентів — старців, між ними священика, побиття 17-ти річного хлопчини, розстріл за невиконання норми, розпачливий, безнадійний стан в'язнів, і приклади випадків їх самогубств та самокалічення. Висока смертність в'язнів перевиснажених голодом та тяжкою безперервною працею.

І це тільки короткі приклади, бо ж, як заявив доповідач, більш детально він із дружиною, О. Звичайною, описав цю трагедію народів СССР, найбільше українського, у повісті „За Що?", що ще в 1948 р. була нагороджена 1-ою премією на Великому Літературному Конкурсі в Німеччині. І хоч жюрі того Конкурсу гаряче закликало УНРаду та видавництва видати цей премійований твір і чужими мовами, проте він і досі ще не виданий окремою книжкою навіть українською мовою (оприлюднений тижневиком „Наш Клич" у 1948 р.).

Приявний

ЯК ЇХАТИ НА СОЮЗІВКУ?

Нижче подаємо шляхи, якими найкраще їхати на Союзівку з поодиноких місцевостей.

BUS ROUTES

From New York City and Vicinity
Short Line or Inter City Line
Port Authority Bus Terminal
41st Street and 8th Avenue

AUTO ROUTES

NEW YORK CITY and VICINITY

From George Wachington Bridge Route 4 to Route 17 up until Wurstboro — right turn to Route 209 to Kerkonkson or from Route 17 above Goshen take Route 302 to Pine Bush — left in Pine Bush on Route 52 to Ellenville from Ellenville take Route 209 for 4½ miles to sign. At the sign turn to the right and go straight another 1¾ mile.

PHILADELPHIA, PA.
Route 611 to Route 209

SCRANTON, PA.
Route 6 to Port Jervis then Route 209.

ROCHESTER, N. Y.
Route 20 to Albany; Route 9W to Kingston; Route 209 to Kerhonkson.

ALBANY, N. Y.
Route 9W to Kingston; Route 209 to Kerhonkson.

BOSTON, MASS.
Route 20 to Route 23 to Hudson, N. Y., across to Catskill, N. Y., then Route 9W to Kingston; Route 209 to Kerhonkson.

HARTFORD, CONN.
Route 44 to Poughkeepsie — cross Bridge — continue on Route 44 to Route 209.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЮТИКА, Н. Й. — Бр. св. ап. Петра й Павла, від. 483 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. травня, о год. 7. ввечорі в церковній залі при 209 First St. Проситься всіх членів прийти та вирівняти залеглості, щоби не бути суспендованим. — Романів, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. ап. Петра й Павла від. 102 відбудуться в неділю, 10. травня, зараз по другій й третій Сл. Божій в залі церковній 2280 W. 7th. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Повідомляється членів 94. відділу, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. травня, о год. 1:30 по полудні при вул. Ґрейлінґ 2376 в залі УДК. Проситься всіх членів прийти на означений час. — М. Мандрух, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Бр. св. Володимира від. 286 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 17. Мау в годині 7:30 ввечір в У. Н. Домі, 183 Fleet St., тож просимо членів прибути на збори не в неділю 10-го, а неділю, 17-го Мау. Тому, що секретар буде занятий, тому через це збори наші переноситься на третю неділю в місяці. Просимо членів прийти на збори і полагодити справи вкладкові. — В. Челак, предс. С. Шимон, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Тов. ім. О. Васараб, від. 348, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. травня, зараз по великій Службі Божій, в залі церковній при 526 W, Rayen Ave. Проситься всіх членів прибути і заплатити членські вкладки, а довгуючих проситься вирівняти свої довги. — В. Дубас, предс.; И. Стахура, кас.; М. Періг, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375 повідомляє, що збори (мітінґи) відбуватимуться в літніх місяцях (травень червень, липень, серпень і вересень) у другу суботу кожного місяця, о год. 7. веч., в домі Горожан при Норт Френклин вул. 847. В травні ц.р. збори відбудуться вже в суботу, 9. травня, о год. 7. веч. Всіх, кому припадає платити річно — проситься прийти та вирівнати вкладку. Хто не зложив датку на Союзівку $1, проситься принести, бо вже робиться виказ всіх хто зложив і висилається до Гол.Уряду. Отже субота, а не неділя — збори відділу ім. Дм. Вітовського ч. 375. — О. Грималяк, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рож Пресв. Богородиці, відділ 36, повідомляє своїх сестер, що збори відбудуться в суботу, 9. травня, в год. 6. ввечорі в церковній залі. Просимо прийти на означений час і привести нових členиць, які хотіли б вписатися до нашого Українського Народного Союзу. — Ю. Лиса, предс.; Х. Білецька, кас.; С. Гунька, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ, від. 59, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9. травня в У. Н. Домі, 517 Галет вул. точно о год. 7:30 ввечорі. Взивається все членство прийти на час і заплатити свої вкладки. Будуть важні справи до полагодження. — М. Галькевич, секр.

Посмертні Згадки

ІВАН БУДЗАР, член Українського Запомогового Тов. Дністер, від. 361 У. Н, Союзу в Ню Йорку, помер 3. травня 1953 р. Покійний родився 1886 року в селі Теродо, пов. Старий Самбір, Зах. Україна. Оставив горем прибитих жену Марію, дочки Ірину й Ольгу та внуків Роберта, Алексадру, Лінду і Сузан Анну. Похорон відбувся в середу, 6. травня, з похоронного заведення П. Яреми о год. 9. рано до церкви св. Юрія. — В. И. П.

Уряд Тов. Дністер.

ТЕОДОР КАЗМІРЕК, член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 411 У. Н. Союзу, помер по довгій і тяжкій недузі 24. квітня 1953 року в 63 році життя. Покійний родився 1890 р., в селі Богданівка, пов. Скалат, Зах. Україна. Оставив в смутку дружину Катерину, 5 дочок і 4 синів та 9 внуків. Похорон відбувся 27. квітня з похоронного заведення до гр.-катол. церкви св. о. Николая і на парафіяльний цвинтар в Олд Фордж, Па. — В. И. П.

Теодор Чофай, секр.

Товариство Прихильників Українського Вільного Університету ділиться сумною вісткою з усім нашим Громадянством у ЗДА і в Канаді, що дня 28. квітня 1953 р. відійшов від нас на вічний спочинок наш активний член Товариства Прихильників УВУ в ЗДА і член його Управи, визначний український громадський діяч і заслужений кооператор кол. старшина УГА та інспектор РСУК у Львові

бл. п.

АФРИКАН ХРУЩ

ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА відправиться в неділю, 10. травня, в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку при вул Мортон після останньої Служби Божої (в год. 12-ій).

Просимо всіх наших Членів і всіх Знайомих Покійника взяти якнайчисленнішу участь.

Управа Товариства Прихильників УВУ.

Дня 3. травня 1953 упокоївся в Бозі, заосмотрений Найсв. Тайнами, по короткій недузі, Міністер і Директор Департаменту Справедливості Української Народньої Республіки та Адвокат на Волині

Микола Устимович Багринівський

Похорон відбувся 5. травня в Денвері — Колорадо, про що повідомляє Друзів і Знайомих, горем прибита

ДРУЖИНА.

809 — 17th Street, Denver, Colorado.

ТАРЗАН, ч. 3063. Фронтова атака

Захопивши наново невільників, Гассан знову звернув увагу на те, щоб взяти Тарзана і його компаньйонів.

„Відкинь свою зброю, мавполюдино, і виходи!", гукав Гассан, або ми прийдемо по тебе!"

„Виламуйте двері", кричав Гассан. „Беріть білу дівчину і Тарзана живими! Коли інші будуть чинити опір, вбивайте їх!"